Mannerheimin Lastensuojeluliiton lausunto **8.10.2018**

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta (HE 88/2018)

Aluksi

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakimuutoksia pääosin perusteltuina ja kannatettavina. Lakimuutokset toteutuessaan vahvistavat ihmisoikeussopimusten, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoa. Ehdotetuissa muutoksessa huomioidaan yhteiskunnalliset muutokset. Perherakenteet ja perheiden tilanteet ovat aiempaa monimuotoisempia. On myös hyvä, että vallitseva oikeuskäytäntö tulee kirjatuksi lainsäädäntöön.

Lapsenhuoltolakiin ehdotetut muutokset edistävät lapsen oikeuksien sopimuksen 18 artiklaan kirjatun periaatteen toteutumista, että vanhemmat vastaavat yhteisesti lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä ja että lapsen edun on määrättävä vanhempien ja muiden huoltajien toimintaa. Ehdotukset vahvistavat myös lapsen osallisuutta ja siten edistävät lapsen oikeuksien sopimuksen 12 artiklaan ja perustuslain 6 §:n 3 momenttiin kirjattua velvoitetta ottaa lapsen näkemykset huomioon lasta koskevassa asiassa.

MLL kiittää oikeusministeriön valmistelua asiassa. Varsinaisen valmistelutyöryhmän tueksi oli asetettu laajapohjainen seurantaryhmä, joka kokoontui useita kertoja ja jossa seurantaryhmän jäsenet saattoivat esittää näkemyksensä työryhmän linjauksista.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta

Lapsen huolto (1 §). MLL pitää hyvänä, että lakiin kirjataan lapsen huollon yhdeksi tavoitteeksi lapsen ja hänen vanhempiensa välisten suhteiden lisäksi myös muiden lapselle tärkeiden ihmissuhteiden vaalimisen. Säännöksellä on asenteita ja käyttäytymistä ohjaava vaikutus. Lapselle tärkeät läheiset ihmissuhteet, kuten suhteet sisaruksiin tai isovanhempiin voivat olla hyvinkin tärkeitä lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta. Ihmissuhteiden merkitytä on arvioitava nimenomaan lapsen näkökulmasta. Lapsen asuessa erillään vanhemmistaan/vanhemmastaan, tulee vaalia sitä, että lapsella säilyy yhteydet ja suhteet vanhempiinsa ja perheeseensä (sisarukset, sukulaiset ja henkilöt, joihin lapsella on vahva henkilökohtainen suhde), ellei tämä ole vastoin lapsen etua. Lapsen oikeuksien sopimuksen 8 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltio sitoutuu kunnioittamaan lapsen oikeutta säilyttää sukulaissuhteensa. Perhesuhteiden monimuotoistuessa on tärkeää, että myös lainsäädäntö huomio vanhempien lisäksi muut lapselle tärkeät ihmissuhteet.

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

MLL pitää hyvänä, että 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan lasta on suojeltava kaikenlaiselta väkivallalta ja muulta kaltoinkohtelulta. Säännöksen perustana on lapsen oikeuksien sopimuksen 19 artiklan 1 kappaleen määräys siitä, että sopimusvaltion on ryhdyttävä kaikkiin asianmukaisiin lainsäädännöllisiin, hallinnollisiin, sosiaalisiin ja koulutuksellisiin toimiin suojellakseen lasta kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, vahingoittamiselta ja pahoinpitelyltä, laiminlyönniltä tai välinpitämättömältä tai huonolta kohtelulta tai hyväksikäytöltä, mukaan lukien seksuaalinen hyväksikäyttö, silloin kun hän on vanhempansa, muun laillisen huoltajansa tai kenen tahansa muun hoidossa.

Tapaamisoikeus (2 §). MLL pitää hyvänä, että lakiin kirjataan lakiin tapaamisoikeuden määritelmä. Tapaamisoikeuteen kuuluu, että lapsi saa ajoittain olla sen vanhemman luona, jonka luona hän ei asu, tai tavata tätä muualla. Tapaamisoikeuteen voi kuulua myös se, että lapsi pitää tähän vanhempaan yhteyttä muulla tavoin.

MLL pitää hyvänä myös sitä, että lakiin ehdotetaan kirjattavaksi kummankin vanhemman velvoite myötävaikuttaa tapaamisen toteutumiseen ja että vanhemman tulee välttää kaikkea, mikä on omiaan aiheuttamaan haittaa lapsen ja toisen vanhemman välille. Säännös ohjaa asenteita ja käyttäytymistä.

Huoltajan tehtävät (4 §). Pykälään esitetään lisättäväksi huoltajan tehtäviin (päätöksenteko lapsen koulutuksesta ja harrastuksista, mikä selkeyttää huoltajan tehtäviin kuuluvia asioita.

MLL pitää hyvänä, että lapsen osallistumisoikeutta vahvistetaan, kun lapsen henkilökohtaista asiaa koskevaa päätöstä tehdessään lapsen huoltajan on ”kiinnitettävä huomiota lapsen mielipiteeseen ja toivomuksiin” ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”otettava huomioon lapsen mielipide ja toivomukset”. Lapsen näkemysten kunnioittaminen on yksi lapsen oikeuksien sopimuksen neljästä yleisperiaatteesta. Lapsen oikeuksien sopimuksen 12 artiklan 1 kappaleen mukaan lapsella on oikeus vapaasti ilmaista näkemyksensä kaikissa häntä koskevissa asioissa ja lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lasten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Kysymys on siis lapsen oikeudesta saada vaikuttaa ja hänen näkemystensä kunnioittamisesta. On myös hyvä, että lakiin ehdotetaan lisättäväksi huoltajan velvoite kertoa lapselle häntä koskevista päätöksistä ja muista hänen elämään vaikuttavista asioista lapsen ikään ja kehitystasoon sopivalla tavalla.

Velvollisuus ilmoittaa aiotusta muutosta (5 a §). MLL pitää perusteltuna säännösehdotusta siitä, että lapsen vanhemman on ilmoitettava lapsen muutosta toiselle vanhemmalle, jos muutolla olisi vaikutusta lapsen huollon tai tapaamisoikeuden toteutumiseen. Säännös korostaa vanhempien yhteisen keskustelun tärkeyttä lapsen kannalta keskeisistä asioista muuttuvassa tilanteessa, ehkäisee riitaisuuksia yllätyksenä tulevasta muutosta ja edistää yhteistyövanhemmuutta.

Huoltajan esteellisyys ja edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi (5 b -5 c §). MLL pitää hyvinä ehdotettuja säännöksiä huoltaja esteellisyydestä ja edunvalvojan määräämisestä huoltajan sijaiseksi.

Eräiden vanhemmuutta koskevien ratkaisujen vaikutus lapsen huoltoon (6 a §). Lakiesityksen mukaan miehestä tulisi äidin ohella lapsen huoltaja isyyden vahvistamisen jälkeen, jos hän on tunnustanut isyytensä ennen lapsen syntymää (6 a §). Esitys vähentää byrokratiaa avoliittoperheessä, kun lapsen huollosta ei tarvitse erikseen käydä sopimissa lastenvalvojan luona.

Sopimus lapsen huollosta (7 §), Sopimus lapsen tapaamisoikeudesta (7 a §) ja Vuoroasumisen ja tapaamisoikeuden ehdoista sopiminen (7 c §) ja Sopimuksen vahvistaminen (8 §). Hallituksen esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi niiden asioiden piiriä, joista voidaan sopia lapsen huollon järjestämisestä sosiaalilautakunnan vahvistamalla sopimuksella (7 §). Ehdotetut muutokset ovat perusteltuja. Ne ottavat huomioon perhetilanteiden monimuotoistumisen ja yleistyneet käytännöt lapsen huollon ja asumisen järjestämisessä, kuten lapsen vuoroasumisen.

On tärkeää, että lapsen huoltoa, asumista ja tapaamisoikeutta koskevat ratkaisut arvioidaan kunkin lapsen osalta erikseen ottaen huomioon lapsen yksilölliset tarpeet ja tilanne. Lapsen oikeuksien komitea korostaa lapsen edun ensisijaisuudesta antamassaan yleiskommentissa (nro 14), että lapsen edun sisältö tulee määritellä tapauskohtaisesti kyseessä olevan lapsen erityistilanteen mukaisesti, jolloin otetaan huomioon hänen henkilökohtainen tilanteensa, olosuhteet ja tarpeet.

Lapsen oikeuksien komitea katsoo, että ”jaettu vanhemmuus on yleensä lapsen etu. Vanhempien vastuita koskevissa päätöksissä ainoana perusteena tulee kuitenkin olla kyseessä olevan lapsen etu. Vanhemmuuden automaattinen luovuttaminen lain perusteella joko toiselle vanhemmalle tai molemmille vanhemmille on lapsen edun vastaista. Arvioidessaan lapsen etua tuomarin on otettava huomioon lapsen oikeus säilyttää suhde molempiin vanhempiinsa sekä muut asian kannalta oleelliset tekijät” (yleiskommentin nro 14 kohta 67).

Näin ollen **lapsen huoltoa, asumista ja tapaamisoikeutta koskevien säännösten tulee olla joustavia ja mahdollistaa kunkin lapsen kannalta parhaan mahdollisen ratkaisun toteuttamisen**. Esimerkiksi vuoroasuminen ei sovi kaikkien lasten ja vanhempien tilanteeseen, joten sen kirjaaminen ensisijaiseksi vaihtoehdoksi lapsen asumisen järjestämisessä vanhempien eron jälkeen ei olisi perusteltua, mutta vuoroasuminen on monen lapsen kohdalla toimiva järjestely, joten sen kirjaaminen lakiin parantaa ja selkeyttää näiden lasten asumisen järjestämistä.

Vuoroasumisesta sovittaessa on samalla sovittava (7 b §) tai ratkaistava (9 a §), että kumpi lapsen kodeista ilmoitetaan lapsen viralliseksi asuinpaikaksi. Jatkossakin lapsella voi olla vain yksi virallinen asuinpaikka. Kuten ehdotuksessa todetaan, lapsen virallisen asuinpaikan määräytyminen on perheille merkityksellinen asia, koska palvelut ja etuudet suoritetaan sen mukaan, kumman vanhemman luona lapsen väestötietojärjestelmän mukainen asuinpaikka on, kun vanhemmat asuvat eri osoitteissa. Niin kauan kuin etuuksien ja palveluiden saaminen on sidottu vahvasti viralliseen asuinpaikkaan eikä etuuksien ja palveluiden jakaminen ole mahdollista, kysymys lapsen virallisesta asuinpaikasta on merkittävä potentiaalisen riidan aihe eroaville/eronneille vanhemmille.

MLL pitää tärkeänä, että mahdollisimman pikaisesti valmistellaan muutokset etuuksia ja palveluita koskevaan lainsäädäntöön niin, että lapsen vuoroasumisesta sovittaessa voidaan samalla sopia lapsen

kannalta etuuksien ja palveluiden joustavasta käytöstä. **Lapsen huoltoon ja elatukseen vaikuttavia etuuksia ja palveluita tulee voida jakaa vanhempien kesken tilanteessa, jossa vanhemmat asuvat eri osoitteissa**. Näitä ovat esimerkiksi lapsilisä, asumistuki, koulukuljetukset ja sosiaali- ja terveyspalvelut.

On hyvä, että lapsen näkemysten kuulemista ja huomioon ottamista vahvistetaan sopimuksen vahvistamismenettelyssä (8 §).

Tuetut ja valvotut tapaamisen sekä valvotut vaihdot (9 b §). Hallituksen esityksessä ehdotetaan tuettuja ja valvottuja tapaamisia sekä valvottuja vaihtoja koskevien säännösten lisäämistä lakiin (9 b §). Oikeuskäytännössä vakiintuneesti annetaan määräyksiä tuetuista ja valvotuista tapaamisista ja sosiaalihuoltolaissa on säännökset (14 ja 27 §) tuettuja ja valvottuja tapaamista koskevien palveluiden järjestämisestä. Lapsenhuoltolakiin ehdotettu säännös on tarpeellinen, sillä erityisesti tapaamisten valvonta on voimakasta puuttumista lapsen ja vanhemman väliseen perhe-elämään.

Lapsen oikeus tavata muuta henkilö kuin vanhempaansa (9 c §). Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että mukaan tapaamisoikeus voitaisiin vahvistaa sitovalla tavalla myös lapsen ja hänelle erityisen läheisen henkilön välille. Säännöksellä toteutetaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen perhe-elämän suojaa koskevan 8 artiklan velvoitetta ja saatetaan lainsäädäntö sopusointuun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön kanssa. Myös lapsen oikeuksien sopimus ja komitea korostavat lapselle tärkeiden ihmissuhteiden jatkuvuuden merkitystä.

Lapsen asuessa erillään vanhemmistaan/vanhemmastaan, tulee vaalia sitä, että lapsella säilyy yhteydet ja suhteet vanhempiinsa ja perheeseensä (sisarukset, sukulaiset ja henkilöt, joihin lapsella on vahva henkilökohtainen suhde esim. sijaissisarukset), ellei tämä ole vastoin lapsen etua. Lapsen läheissuhteiden säilymistä tuetaan lain 1 §:ään ehdotetulta säännöksellä, jonka mukaan lapsen huoltajien on vaalittava myös muita lapselle tärkeitä ihmissuhteita kuin lapsen ja hänen vanhempiensa välisiä suhteita.

MLL korostaa läheisen määrittelyä nimenomaan lapsen näkökulmasta. Kun tapaamisoikeuden vahvistamisessa (9 c §) on **kysymys oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoisesta ratkaisusta, on perusteltua, että läheisten henkilöiden määrittely on pidettävä suppeana**. Tapaamisoikeus voidaan vahvistaa lapselle erityisen läheiseen henkilöön, jolla on lapsen ja vanhemman väliseen suhteeseen verrattava vakiintunut suhde. Hallituksen esityksessä tuodaan esimerkkeinä lapsen kanssa samassa taloudessa asunut isovanhempi tai sijaisvanhempi tai vanhemman avio- tai avopuoliso, joka on sittemmin eronnut lapsen vanhemmasta. MLL pitää tärkeänä, että kun ollaan vahvistamassa tapaamisoikeus lapsen ja muun kuin vanhemman välille viranomainen kuulee henkilökohtaisesti lasta hänen näkemyksensä selvittämiseksi asiassa.

Lapsenhuoltolain uudistamista valmistellut työryhmä esitti, että myös sosiaalilautankunnan vahvistamalla sopimuksella voitaisiin lapselle vahvistaa tapaamisoikeus hänelle erityisen läheiseen henkilöön (sosiaalinen vanhempi). Työryhmän esityksen mukaan sopimuksen osapuolina olisivat vanhemmat ja lapselle erityisen läheinen henkilö (sosiaalinen vanhempi). Työryhmän esityksen mukaan myös lapsen ainut vanhempi voisi tehdä sopimuksen tällaisen henkilön kanssa. Hallituksen esityksestä on kuitenkin jätetty pois tapaamisoikeuden vahvistaminen sosiaaliseen vanhempaan sosiaalilautakunnan

vahvistaman sopimuksen perusteella. Hallituksen esityksen mukaan sosiaaliseen vanhempaan tapaamisoikeus voitaisiin vahvistaa vain tuomioistuimen päätöksellä.

MLL esittää valiokunnalle harkittavaksi, että tapaamisoikeus sosiaaliseen vanhempaan voitaisiin vahvistaa tuomioistuimen päätöksen ohella myös sosiaalilautakunnan päätöksellä. Jos lapsen vanhemmat ja lapselle erityisen läheinen henkilö (sosiaalinen vanhempi) ovat keskenään yksimielisiä tapaamisoikeudesta, joka olisi lapsen edun mukainen, MLL ei näe periaatteellisia esteitä sille, että tuomioistuimen ohella tapaamisoikeus voitaisiin vahvistaa sosiaalilautakunnan vahvistamalla sopimuksella.

Tapaamisoikeuden turvaaminen (9 d §). Hallituksen esityksen mukaan tapaamisoikeuden turvaamiseksi uhkasakko voitaisiin asettaa tapaamisoikeuden toteutumisen tehosteeksi jo samassa päätöksessä, jossa tapaamisoikeus vahvistetaan. MLL pitää ehdotusta perusteltuna. Lapsen oikeuksien sopimuksen 9 artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltion on kunnioitettava vanhemmastaan tai vanhemmistaan erossa asuvan lapsen oikeutta ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti, paitsi jos se on lapsen edun vastaista. Tämän lapsen oikeuden turvaamiseksi tarvitaan riittäviä täytäntöönpanotoimia, joista yksi on uhkasakon asettaminen tarvittaessa edistämään tapaamisoikeuden toteutumista.

Huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ratkaiseminen (10 §). Hallituksen esityksen säännös, että huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ratkaisemisessa on kiinnitettävä huomiota erityisesti vanhempien kykyyn asettaa lapsen tarpeet vanhempien välisten ristiriitojen edelle (10 §), on kannatettava. Säännös korostaa yhteistyövanhemmuuden tärkeyttä ja merkitystä lapselle. Myös samaan pykälään esitettävä lisäys seikoista, joihin on erityisesti kiinnitettävä huomiota lapsen asumista ja tapaamisoikeutta ratkaistaessa, on hyvä ja tarpeellinen. Lapsen yksilöllinen tilanne ja tarpeet on aina huomioitava ratkaisuissa. Lapsen etu on arvioitava tapauskohtaisesti ja tämän tulee näkyä myös lainsäädännössä.

Lapsen mielipiteen selvittäminen (11 §). Hallituksen esityksessä ehdotetaan perustellusti lapsen mielipiteen selvittämisen vahvistamista. Myös säännös siitä, että lapselle on selostettava mielipiteen selvittämisen tarkoitus ja selvittämiseen liittyvä menettely, tukee lapsen mahdollisuutta, on tarpeellinen.

Vireillepano ja puhevalta (14 §). Vireillepanoa ja puhevaltaa koskevat muutosehdotukset ovat perusteltuja On myös syytä mahdollistaa, että tapaamisoikeutta koskeva hakemus voidaan hylätä jo kirjallisessa menettelyssä, jos hakemuksesta selvästi ilmenee, ettei hakija täytä lainkohdassa tarkoitettua lapselle erityisen läheisen määritelmää.

Käsittelyn joutuisuus (14 b §). Ehdotettu säännös käsittelyn joutuisuudesta on erittäin tarpeellinen (14 b §). Lapsen oikeuksien komitea korostaa, että lasta koskevan asian päätöksenteon viivytyksillä ja pitkittymisellä on erityisen haitallisia vaikutuksia lapsiin näiden kehittyessä. Tästä syystä on suositeltavaa, että lapsia koskeville tai heihin vaikuttaville menettelyille ja prosesseille annetaan etusija ja ne saatetaan päätökseen mahdollisimman lyhyessä ajassa (komitean yleiskommentti nro 14, kohta 93).

Asian osallisten kuuleminen (15 §) ja lapsen kuuleminen tuomioistuimessa (15 a §). Säännösehdotus asiaan osallisten kuulemisesta on perusteltu. Hallituksen esityksessä ehdotetaan perustellusti omaa

säännöstä lapsen kuulemisesta tuomioistuimessa. Lapsen oikeuksien sopimuksen 12 artiklan 2 kappaleen mukaan lapselle on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti.

Lapsen oikeuksien komitea on suositellut Suomelle, että sopimusvaltio poistaa ikärajat kansallisesta lainsäädännöstään ja varmistaa, että lapsia kuullaan asianmukaisesti, heidän kehitystasonsa huomioon ottaen, heitä koskevissa oikeudenkäynti- ja hallintomenettelyissä. Lapsia olisi kuultava lapsiystävällisesti, ottaen huomioon lapsen edun periaate. Lakiesityksessä alle 12-vuotiaan lapsen kuulemiselle tuomioistuimessa asetetaan varsin korkea kynnys, jolloin siitä käytännössä voi tulla ikäraja, jonka alittavia lapsia ei tuomioistuimissa kuulla. Lapsen kuuleminen sosiaalitoimen tekemän selvityksen yhteydessä olisi edelleen pääsääntönä. Tämä on perustelua, koska käytännössä sosiaalitoimen yhteydessä lapsiystävällinen kuulemismenettely on käytännössä helpompi toteuttaa. Tarvittaessa lasta on kuitenkin voitava kuulla myös tuomioistuimessa, jos lapsi haluaa tulla kuulluksi siellä, eikä kynnystä tule asettaa kuulemiselle liian korkeaksi.

Selvityksen hankkiminen sosiaalilautakunnalta (16 §), Selvityksen tekijän kuuleminen (16 a §) ja Asiantuntijapalveluiden järjestäminen (17 b §). Sosiaalilautakunnalta hankittavan selvitystä koskevan säännöksen täsmentäminen on perusteltua ja se jäsentää selvityksen laatimista. Myös säännös selvityksen tekijän kuulemismahdollisuudesta on perusteltu. Säännös asiantuntija-avustajan käyttömahdollisuudesta lapsen kuulemisen yhteydessä on kannatettava ja tarpeellinen ehdotus.

Laki lapsen elatuksesta

Lapsen vuoroasuminen aiheuttaa muutospaineita lapsen elatuksen järjestämiseen. Nykyisellään lapsen laajakaan tapaamisoikeus ei välttämättä poista vanhemman velvollisuutta maksaa elatusapua ja myös uuteen lakiin ehdotetaan selvennystä siitä, että lapselle voidaan vahvistaa suoritettavaksi elatusapua myös silloin, kun lapsi asuu vuorotellen kummankin vanhemman luona. Elatusavun maksaminen voikin olla perusteltua silloin, kun toisella vanhemmalla on parempi elatuskyky tai jos vuoroasumisesta huolimatta vain toinen vanhemmista vastaa pääasiassa lapsen kuluista.

Elatusapua laskettaessa etävanhempi on oikeutettu luonapitovähennykseen elatusavun määrästä sen mukaan, minkä ikäinen lapsi on ja kuinka paljon tämä viettää aikaa toisen vanhemman luona. Luonapitovähennys vähennetään vanhemmalle lasketusta elatusavun osuudesta, joten luonapitovähennys ottaa suoraan huomioon vanhemman osallistumisen lapsen elatukseen. Toisaalta, kun on kyse vuoroasumisesta, jossa lapsi osallistuu molempien vanhempien kotitalouksien kulutukseen täysipainoisesti, luonapitovähennys ei vastaa tästä aiheutuvia kuluja. Luonapitovähennys on tarkoitettu korvaamaan vain lapsen oleskelemisesta välittömästi aiheutuvia kuluja. Nykyiset elatusapuohjeet eivät siis sellaisenaan sovellu vuoroasumiseen, sillä usein myös toinen vanhempi joutuu usein vastaamaan muistakin kuin välttämättömistä elinkustannuksista.

Vuoroasuminen voi vaikuttaa vanhempien talouteen muutenkin kuin elatusapujen kautta. Esimerkiksi lapsen elatustarvetta laskettaessa otetaan huomioon osuus lähivanhemman asumiskustannuksista ja

vuoroasumistapauksessa tätä voidaan pitää toisen vanhemman kannalta yksipuolisena. Molemmat vanhemmat tarvitsevat asunnon, jossa lapsi voi asua osana perhettä, joten vuoroasuminen on usein kalliimpi ratkaisu kuin lapsen asuminen pääasiassa vain toisen vanhemman luona. Tätä ei kuitenkaan huomioida esimerkiksi laskettaessa toisen vanhemman asumistukea, koska lapsi voi olla kirjoilla vain yhdessä kotitaloudessa. Myöskin elatustuki on käytännössä sidottu elatusapuun, jonka maksamiseen voidaan velvoittaa vain toinen vanhemmista, kun esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa elatustukea voidaan maksaa tarvittaessa lapsen molemmille vanhemmille.

MLL pitää välttämättömänä, että **oikeusministeriön ohje lapsen elatusavusta uudistetaan mahdollisimman pian**.

Lopuksi

MLL korostaa tiedotuksen ja koulutuksen merkitystä lapsen oikeuksien edistämisessä. **Lapsen huollosta, asumisisesta ja tapaamisoikeudesta tulisi tehdä eri viranomaisten yhteystyönä opas**, jota lain soveltajat mukaan lukien lasten vanhemmat voisivat hyödyntää. Lapsenhuoltolaista tulisi kerätä tietopaketti myös nettiin. Lapsille on kerrottava lapsiystävällisellä tavalla lapsen oikeuksista niin kirjallisessa muodossa kuin netissä.

MLL pitää tärkeänä, että **vuoroasumisen yleistymisen myötä etuuksien ja palveluiden jakamisen lapsen kahden kodin kesken mahdollistava lainsäädäntö saatetaan voimaan mahdollisimman pian**.

Helsingissä 8.10.2018

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Milla Kalliomaa
pääsihteeri

Esa Iivonen
johtava asiantuntija